

Groen Herstel

Position Paper Effecten van de Corona-crisis op de Energietransitie

Vanuit de koepels VNG, IPO en UvW willen we graag ook onze inbreng leveren over de effecten van corona op de energietransitie.

Regionale Energie-strategieën grotendeels op koers

Voor ons het meest in het oog springende effect van corona is de verruiming van de planning van de concept Regionale Energie Strategieën (RES'en). Wij willen onze burgers, maar ook de gemeenteraden en Provinciale Staten goed betrekken en dat lukt niet in goed in deze coronatijd.

Het is voor de decentrale overheden van groot belang om de energietransitie bovenaan de agenda en de ambitie hoog te houden.

Ook ondanks de coronacrisis blijven de doelstellingen uit het Klimaatakkoord onverminderd overeind, zoals de afspraak om 35 TWh hernieuwbare energie in 2030 te hebben gerealiseerd. De eerste signalen over de ambities van de regio's zijn meer dan positief te noemen, dat geeft veel vertrouwen voor de toekomst. We zien dan ook uit naar de beoordeling van het PBL over de concept RES'en.

Voor de participatie worden ondanks de corona-crisis steeds betere oplossingen gevonden. We zien dat on-line participatie gemiddeld een groot bereik hebben en dat lokaal inventieve maatwerkoplossingen gevonden worden. Vanuit het Kennis en Leerprogramma Aardgasvrije Wijken wordt veel met gemeenten samengewerkt aan het verder vernieuwen van de participatieprocessen en er wordt gewerkt aan een gezamenlijke handreiking vanuit de programma's. Het NPRES heeft ter ondersteuning een pool van experts ingezet om gemeenten en provincies te helpen met participatie tijdens corona. Afhankelijk van de vraag kunnen zij ondersteuning krijgen bij het bedenken en opzetten van maatregelen. In wijken waar nog geen participatie netwerk is, wordt vaak toch liever op meer persoonlijke manieren contact gelegd. Naast online tools worden ook 'ouderwetse' middelen ingezet; affiches met oproep om mee te denken over aardgasvrij met resultaat 3x meer reacties dan bij reguliere bewonersavonden.

Energietransitie als economische kans

De energietransitie biedt volgens de koepels ook kansen om de nu getroffen economie een boost te geven. Investerings voor de transitie kunnen eerder in de tijd worden gedaan. Daarbij denken we aan het promoten, naar voren halen en of extra inzet op bijvoorbeeld vergroening van bedrijven en isoleren van de eigen woning. Een belangrijke taak voor lokale, provinciale en landelijke overheid is er om ervoor te zorgen dat de vergunningverlening geen vertraging oploopt.

Een aantal provincies hebben hun (financiële) inzet rondom Groen Herstel laten doorrekenen. In Overijssel is dat bijvoorbeeld gedaan door CE Delft. Deze doorrekening laat zien welke enorme multiplier overheidsinvesteringen in de energietransitie kunnen hebben en hoeveel banen dat oplevert. In het geval van de Provincie Overijssel heeft inzet van € 12,5 mln minimaal totaal effect van € 286 mln en 1.500 voltijds banen. Natuurlijk gelden hierbij allerlei onzekerheden. Maar het geeft wel inzicht in welk (groot) economisch effect dergelijke duurzame investeringen hebben.

De koepels pleiten voor een groen herstel van de economie na de coronacrisis. Voor dat groene herstel is een aantal voorwaarden noodzakelijk:

- Netbeheerders moeten hard doorwerken aan netverzwaringen.
Investerings voor de energietransitie en werkzaamheden aan de vitale infrastructuur moeten zoveel als mogelijk worden voortgezet. In de energie-infrastructuur moet in de periode tot 2030 een bedrag van 30-40 miljard euro worden geïnvesteerd;
- Ontwikkeling financierings- en handelingskader
De netbeheerders en gemeenten, provincies en Rijksoverheid (vanuit hun rol als aandeelhouders) willen een gezamenlijk financierings- en handelingskader ontwikkelen waardoor de benodigde kapitaalmiddelen t.b.v. de investeringen in de energie-infrastructuur kunnen worden geborgd.
- Faciliteren door gemeente en provincie van invulling vacatures
Er staan 2100 vacatures (MBO technisch) open. Er worden verschillende acties gedaan zoals om- en bijscholing en matchmaking met ROCs. Gemeenten en provincies kunnen hierbij faciliteren.
Het Klimaatakkoord is volgens verschillende partijen een banenmachine. Inschatting: de komende dertig jaar 70.000 éxtra banen maar dan moeten er wel mensen zijn. Gebruik de NOW-regeling 2 om omscholing te stimuleren voor sectoren die vervuilen, zoals luchtvaart, kolenindustrie, etc.
- Rioolzuivering als kans in de energietransitie naar voren halen
De Unie van Waterschappen gaat de mogelijkheden van de rioolwaterzuivering als energiehub verkennen als bijdrage voor de oplossing van het verwachte tekort aan geschikte locaties voor productie en opslag van energie en voor lokale capaciteitsproblemen van het elektriciteitsnet. De 21 waterschappen beschikken gezamenlijk over 325 rioolwaterzuiveringsinstallaties. Deze terreinen worden in toenemende mate geïntegreerd met de zuivering ingezet voor de productie van biogas, groengas, aquathermie en elektriciteit uit wind en zon. Er liggen mogelijk kansen om het aanwezige aansluitvermogen lokaal voor de omgeving te benutten in combinatie met opslagmogelijkheden door o.a. de productie van groen gas en op termijn waterstof. Eind dit jaar zou een voorbereidend onderzoek hieromtrent worden gestart, maar UvW gaat graag met het Rijk in gesprek om te bezien of een versnelling mogelijk is.
- Belemmeringen bij duurzame bouwprojecten samen oppakken
De koepels hebben een rondvraag gedaan of waterschappen, gemeenten en provincies last ondervinden van congestie op het elektriciteitsnet of andere belemmeringen bij het uitvoeren van (eigen)duurzaamheidsprojecten. En de impact van deze congestie. De koepels zoeken graag in afstemming met het Rijk naar oplossingen voor de geconstateerde belemmeringen. Vanuit gemeenten wordt gewerkt aan een versnelling van de verduurzaming van Maatschappelijk Vastgoed (wat een belangrijk onderdeel van 'doorbouwen' en versnellen op korte termijn kan zijn).
- Warmtenetten en restwarmte
We blijven volop inzetten op de ontwikkeling van warmtenetten en gebruik van restwarmte conform de doelstellingen in het Klimaatakkoord.
- Woningverbetering door verduurzaming gebouwde omgeving
Een belangrijke motor van vergroening in wijken is inzetten op woningverbetering. Dit versneld oppakken en stimuleren draagt ook bij het herstel van de economie. Aan de ene kant door de generatie van werk aan de andere kant door een lagere energierekening voor huiseigenaren en huurders. Het is van belang dat de Tweede Kamer – met ons - (wettelijk) ruimte creëert om de komende periode op gebiedsniveau door te kunnen werken aan de energietransitie (en wijken aan te wijzen die aardgasvrij gaan worden). Met uitstel van de Omgevingswet verdient dit extra aandacht. VNG werkt aan een voorstel.

- Onverminderd inzetten op innovatie
de ontwikkeling van slimme oplossingen voor netontlasting (batterijen, afname achter de meter, conversie) en ontwikkeling van de waterstofeconomie bieden kansen die we goed moeten blijven benutten.

Tot slot:

Ons motto is: "Doorzetten wat kan, aanpassen waar nodig". Er kan nog heel veel wél. Uitstel haalt de creativiteit uit het proces, maar ook de urgentie om snel besluiten te nemen. De Koepels zijn aan de slag om de concrete 'Groen Herstel' projecten in beeld te brengen.